

A budapesti tudományegyetem háromszáz esztendeje

Pázmány Péter

alapítványának romantikus útja Nagyszombattól a jubileumig

Nemzetközi ünnepekre készül a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem: fennállásának 300 éves jubileumán az egész tudós világ összegyűlik majd, hogy megünnepelje az európai viszonylatban is fontos kulturális évfordulót. Az ünnepek — az eddigiek szerint — két részre oszlanak. A jövő év májusában az alapítás tényét ülik majd meg kizárólag a magyar hatóságok és szervezetek; erről a közgyűlésről a külföldi képviselők távol maradnak, mert az időpont számukra nem megfelelő. Hiszen májusban folyik a legelevenebb élet a külföldnek csaknem valamennyi egyetemén. Számukra tehát 1935 szeptemberének végén rendezik meg az ünnepeket három napon át tartó ünnepélyes nagygyűlés keretében. A gyűlést előreláthatólag a Várban tartják meg és arra hivatalosak lesznek a világ összes kultúr-országainak egyetemei és akadémiái. A részletes programot még nem állapították meg, de annyi bizonyos, hogy a külföldi tudósok sorából 30 tiszteletbeli doktorrá avatás teszi majd emlékeztetéssé ezt a háromszázéves fordulót.

Rövidéletű kísérletek — Óbudán és Budán

Budapestnek, mint egyetemi városnak a multja tulajdonképpen a XVI. századig nyúlik vissza, hiszen az első egyetemet még 1389-ben alapította Óbudán Zsigmond király. Ez az egyetem a fennmaradt adatok szerint a következő időkben nemzetközi viszonylatban is fontos intézménnyé fejlődött és a konstanci zsinaton egész sor tanárral képviseltette magát. Annál érdekesebb, hogy azután nyom nélkül megszűnt és 1465-ben Mátyás király azzal az indoklással állítja fel a pozsonyi egyetemet, hogy „Magyarország jóllehet terjedelmes és termékeny földjein nincs egyetem”. Érdekes, hogy ennek a pozsonyi egyetemnek az élete sem volt hosszú, úgyhogy még Mátyás király Budán új egyetem alapítását valósította meg. Átmenetileg a budai Domonkos-kolostorban helyezte el az új főiskolát, amelynek egyelőre csak két fakultása volt: a teológia és a bölcsészet. Ez az aránylag kisméretű és ideiglenes megoldás a királyt nem légitette ki, úgyhogy Mátyásnak messzebbmenő terve is voltak, amelyek azonban halála miatt már nem valósulhattak meg és így a budai egyetem az adott szerény keretek között tovább élt egészen 1541-ig, Buda elfoglalásáig.

A nagyszombati elindulás

Buda elestével sokkal több gond szakadt az országra, semhogy az egyetemi gondolatot tovább lehetett volna fejleszteni. Hosszabb időnek kellett eltelnie, amíg Pázmány Péter elhatározásában ismét megérett a magyar egyetem felállításának terve. Pázmány 1635-ben vetette meg a nagyszombati egyetem alapjait és ebből az egyetemből fejlődött azután ki a mai Pázmány Péter Tudományegyetem. Hogy éppen Nagyszombati jelölje ki a főiskola székhelyét, annak kizárólag külső körülményei voltak: a török megszállás az ország legnagyobb részére kiterjedt, Pázmány azonban mindjárt az alapító oklevélben kifejezetten hangsúlyozta, hogy az egyetemet „a nemes magyar nemzetnek” szánja és amint az ország a török uralom alól felszabadul, az egyetem automatikusan áthelyezendő az esztergomi egyházmegye területén lévő valamelyik városba. Pázmány egyelőre szintén csak a hittudományi és bölcsészeti kar felállítását iránt intézkedett és az egyetemet a nagyszombati kollégiummal szoros kapcsolatba hozta. Ez volt az a keret, amelyből azután a mai budapesti tudományegyetem kifejlődött és amelynek vagyoni állapotát pontos összeállítás a következőképpen mutatja:

Készpénzvagyon:

Pázmány alapítványa	100.000 ft
A nagyszombati kollégium vagyona	157.467 „
Egyetemi Nyomda	11.147 „
Összesen:	268.614 ft

Ingatlanok:

Földvári apátság	5.056 magyar hold
Pécsvárad	15.507 „
Túróci prépostság	18.170 „
Volt jezsuita birtok fele	10.892 „
Összesen:	49.625 magyar hold

Pázmány Péter tehát igazán nyugodt anyagi alapokra helyezve indította útján az új egyetem működését.

1635 november 13-án tartották meg az ünnepélyes megnyitást, amelyről a költő Ányos Pál a következőképpen számol be:

Nagyszombatról Budára

Pázmány egyetemét II. Ferdinánd császár és király megerősítette és felruházta „mind-azokkal a jogokkal és kiváltságokkal, melyekkel a német birodalmi és az örökös tartománybeli egyetemek élnek”. Azután kibővíti az egyetemet jogi karral, megvetik az egyetemi könyvtár alapjait és felállítják a híres nagyszombati csillagvizsgálót. Valóságos egyetemmel azonban csak Mária Terézia idején alakul a főiskola. A királynő veti fel első ízben az egyetem Budára való áthelyezésének gondolatát, a szakértők azonban a hely állítólagos alkalmatlan fekvésére való tekintettel az áthelyezés ellen foglalnak állást. Csak jóval később sikerül elfogadtatni a Budára való költözés gondolatát 1777-ben, amikor már az orvosi fakultás is működik és amikor az ügy vizsgálatára kiküldött bizottság Budát ajánlja „a város közepétti fekvésére, az életnek Nagyszombattal szemben való olcsóságára és Buda város áldozatkészségére való tekintettel”. Ez az áldozatkészség valóban tiszteletreméltó: egyrészt 10.000 forintot ajánl fel az egyetem céljaira, ezenkívül pedig kilátásba helyezi a megfelelő telket, a gyakorlati orvostan fakultására alkalmas helyiségeket, vízvezeték építését és a közvilágítás biztosítását.

1777 november 3-án nyitják meg ünnepélyesen az egyetemet, de csak mintegy két év múlva adja ki a királynő a nagy szabadság-levelet, amelyben az egyetem minden jogát, kiváltságát és alapítványát egybefoglaltnan megerősítette és újakkal kiegészítette. Ugyanekkor kap az egyetem címet és pecsétet és erre az időre esik az autonómia fénykora is.

Ezt az utóbbit II. József uralkodása alapján rendíti meg. Az az uralkodó, aki az ország törvényes és hagyományos jogait sem tartja tiszteletben, a dolog természeténél fogva kevés megértést tanúsít az egyetemi autonómiai intézményeivel szemben. Sőt ezen túlmenően olyan vizsgákat is elrendelt, amelyek a tanárok lelkiismereti függetlenségét és tanítási autonómiáját súlyosan veszélyeztették.

Ugyanekkor újabb dilemma merül fel az egyetem székhelyével kapcsolatban. Miután a kormányzati hivatalok Budára kerültek, az egyetemnek új hajlék után kellett néznie. A császár Pest mellett döntött, ez a döntés azonban csak egyes karokra vonatkozólag valósult meg. Egyébként is az volt a helyzet, hogy megfelelő épületek hiányában teljesen illuzórius volt mindenféle elméleti elhatározás. Annyi azonban bizonyos, hogy II. Józsefnek végeredményben sokat köszönhet az egyetem. Ő az első uralkodó, aki ismételtelen személyesen meglátogatta az egyetemet és a hiányokról értesülve, azok orvoslását meg is ígéri. Ettől eltekintve pedig II. József ismeri a tudományosság nemzetközi viszonyainak fontosságát, megtalálja tehát a módját, hogy a tanárok külföldi tanulmányait komoly ösztöndíjakkal lehetővé tegye, amint hogy a tanári fizetéseket is az

„Nem tartóztathatom meg magamat, hogy örök emlékezetre le ne írjam ennek a napnak a gyönyörűségét. Az igaz magyar buzgóság egész elovadásig érdekelte szívünket, midőn az egész vár szinte forrott a sokaságtól. Országunknak minden részéből a nemeség ott volt. Gróf Pálffy Károlyt, ki Ófelsége személyét viselte, több mint 60 hatlovas hintő kísérte és tizennégy pestvármegyei nemes ifjúból állott a gárdája, kiknek vezérük volt gróf Klobusitzky; mindegyiknek világoskék öltözte arannyal gazdagon felruházva és veses bársony csákós süvegek arany paszománttal, drága forgókkal. Azt vélte volna az ember, hogy Mátyás királyt hozzák Csehországból, oly pompás volt ez az ünnep. Az ágyúk szünet nélkül ordítottak, a tároगतó a szíveket keresztül járta, emlékezet-pénzek szerteszéjjel osztogatattak és királyi ebéd készítették, mely után a nemesség táncpalotába lépett...”

egész vonalon és valóban jelentős mértékben feljavítja.

Évekig vajdika az egyetem végleges elhelyezésének kérdése és Pesttel szemben Nagyszombat, Vác és Esztergom is bejelenteli igényét. A döntés meghozatalára kiküldött bizottság nem tud egységes megállapodásra jutni. Így azután meglepően hosszú ideig függőben marad a dolog, ami az egész ország lakosságát nyugtalansággal tölti el. Igen érdekes, hogy már ekkor — 1794-et írunk — úgyszólván teljes számban felvonulnak Pest ellen azok az érvek, amelyek bizonyos idők között mindig felújulnak, hogy az ország első városát a vádlottak padjára igyekezzenek juttatni. Az akkori vitában a Pest-ellenesek éles szavakkal mutatnak rá arra a veszélyre, amely az egyetemi ifjúságot „a romlott nagyváros” levegőjében fenyegeti és a dolog természeténél fogva ezt az érvelést teljes egyértelműséggel teszi magáévá Esztergom, Vác és Nagyszombat. A bizottság végül is meghajlik a sokoldalról hangoztatott szempontok előtt és az Esztergomba való áthelyezés mellett foglal állást. Örök dicsősége az uralkodónak — ekkor már II. Lipótnak — hogy ezzel az állásfoglalással szemben 1802-ben elrendeli az egyetemnek Pesten való maradását és ezzel ezt az oly hosszú időn keresztül vitatott kérdést befejezéshez juttatja.

1848 előtt és után

Ezzel azonban az egyetemre váró megpróbáltatásoknak még távolról sincsen vége. Következik az korszak, amely az állami mindenhatóságot zászlajára írva harcot hirdet mindenféle szabad megmozdulás, tehát az egyetemi szabadság ellen is. Szigorú állami felügyelet alá kerül ekkor az egyetem és tanárainak egész működése és talán sohasem állott veszedelmesebb ostromok középpontjában az egyetemi autonómia, mint éppen ezekben az években. A negyvennyolcas törvényhozás ezen a téren is javulást hoz, bár másrészt ugyanekkor bizonyos visszaesés is történt: felügyeleti hatóságot állítottak az egyetem fölé és az egyetemi vagyont, a bevételeket és kiadásokat megtevéstől módon az állami költségvetésben számolták el.

A negyvennyolcas időkre következő reakció elmúlása után az egyetem gyors fejlődésnek indul. Felépül a Vegytani Intézet, az Egyetemi Könyvtár, az Élettani Intézet, a különböző klinikák és a Törvényészeki Orvostani Intézet, hogy azután az 1900-as esztendő folyamán a központi egyetem is megkapja mai alakját. Az 1861-ben fennállott 51 tanszékkal szemben ekkor már 107 tanszéken adtak elő, a hallgatóság száma pedig 1300-ról 5600-ra emelkedett. Azután jött a világháború, amely minden téren visszaesést hozott magával. Az egyetem sem kivétel,

Hekler Antal „az ország első egyetemének lassú pusztulásáról”

Ezekről az évekről „A budapesti Pázmány-egyetem sorskérdései” címen a következőként nyilatkozik Hekler Antal professzor:

— A válságot nem a szellemi, hanem az anyagi erőforrások elapadása idézte elő. Klinikáink és intézeteink fölszerelése a csaknem három évtizedes pangás következtében szinte ijesztő hiányokat mutat, intézeti könyvtáraink a tudomány fejlődésével nem tudtak lépést tartani, szemináriumaink és intézeteink munkásságát a fojtogató helyszűke károsan hátráltatja. Tanszékeink számának még mindig folyamatban lévő apasztása pedig az egyetem tudományos munkaszervezetének teljességét veszélyezteti. Egyetemeink rektorai az utolsó tíz esztendő folyamán felelősségük tudatában komoly s nem egyszer bizony keserűn éles szavakban mutattak rá az egyetem munkásságát megbénító bajokra és hiányokra, de sajnos, eredménytelenül. A nemzeti közvélemény pedig dermesztő közönnnyel és részvétlenséggel szemléli az ország első egyetemének lassú sorvadását...

Wolkenberg Alajos „az egyetem és az élet nyomorúságáról”

Hasonlóan pesszimisztikus képet fest az egyetem mai helyzetéről Wolkenberg Alajos egyetemi tanár, a hittudományi kar volt dékánja:

— A békeidőkből származó megállapítás az, hogy a Pázmány Péter Tudományegyetem évi dologi terhe 4½ millió korona. De a háború óta az egyetem ennek az összegnek csak százalékait kapta. Volt olyan év, mikor az összegek csak 25%-át és mikor a százalékszám javult, akkor is, mint másutt már kimutattam, az összes egyetemre fordított dotációnak csak 41%-át, holott a szellemi munkának 60%-át teljesíthette. Ez a *défaveur!*

— *Défaveur* és válságos állapot az, hogy a jog- és államtudományi karnak nincs elég helyisége és nincs ereje arra, hogy a mai időkben olyan fontos nemzetközi jog katedráját fenntartsa vagy felállítsa. *Défaveur* az, hogy a bölcsészettudományi karon nincs elég tanterem és hogy helyiségei nincsenek megfelelő karban tartva. Ebből származnak a nyomorúságok: ha a klinikákon nincs elég étel, fehérnemű, műszköz, könyv, folyóirat: ez szomorúság. Nincs otthonuk a gége-, orr-, a gyermek-, a fül-, az urológia-, a III. sebészeti klinikának; a III. belgyógyászati tanszék üres és nem működik.

— Az egyetem nyomorúsága természetesen magával hozta az élet nyomorúságát, a halálzási viszonyok tekintetében Magyarország utolsóelötti helyen áll Európában, a gyermekhalálzás tekintetében pedig az utolsó helyen. A tuberkulózis arányszáma ma is nálunk a legnagyobb Európában...

Nincs elég hely a szorgalmas diákok befogadására...

Persze, van azért a dolognak másik oldala is. A készülő ünnepségekkel kapcsolatban beszélgettünk főtisztelendő Martin Aurél professzorral, az egyetemi tanács agilis jegyzőjével. Az ő felvilágosításából a megnyugtató és reménykedés szavai szólnak felénk:

— Az egyetem igyekszik külsőleg és belsőleg méltó keretek között megünnepegni a háromszázadik évfordulót. A külső készülődések közé tartoznak azok az építkezések, amelyeket már tavaly megkezdtek, idén pedig erőteljes ütemben tovább folytatnak. Az elmúlt évben a lépcsőt építettük át, az idén pedig az előadóteremre és a kupolacsarnokra kerül a sor. Mindenünnen eltávolítottuk a stílustalan cirádákat és felesleges cifraságokat, másrészt pedig igyekszünk a terem befogadó képességét is emelni. A helyzet az, hogy a kupolacsarnokban legfeljebb 500 ember fér el, viszont az egyetemnek általánosságban 5000 hallgatója van. A legnagyobb bajok és kényelmertenségek származnak ebből, különösen nagyobb ünnepélyek alkalmával.

— Mindezek az átalakítások természetesen csak fokozatosan valósíthatók meg, hiszen az egyetem helyzete távolról sem olyan rózsás, hogy nagyobb befektetéseket megengedhetnénk magunknak. Jövedelmünk az ingatlanok hozadékaiból, a tandíjakból és a klinikák ápolási díjaiból összegeződik, bizony mindez távolról sem fedezi a kiadásokat és az államnak kell pótolni a differenciát. Nagy perünk kedvező eldőlésével természetesen kilátás van arra, hogy az egyetem anyagi helyzete lényegesen megjavul, egyelőre azonban a döntés gyakorlati foganatosítása terén alig történt érdemleges lépés. Pedig az ítélet meghozatala óta már több, mint félszáz év telt el. Ugyancsak jogos tulajdonunk birtokbavételétől függ, hogy alapítványainkat a szükségletre képest valorizálni, illetőleg felemelni tudjuk. E pillanatban az a helyzet, hogy az egyetem összes alapítványainak értéke körülbelül 5000 pengő. Viszont, amint említettem, a hallgatók száma is 5000. Kétségtelen tehát, hogy jóval többet érdemelnék meg az anyagi segítséget és munkájuk jutalmazását.

— Ebben a vonatkozásban kell örömmel megállapítani azt is, hogy az egyetem mai halgatóságát a legelkiismertesebben veszi kötelességét. Igaz, hogy az anyag is jóval jobb, mint régebben volt. A hallgatóknak 70 százaléka jeles és jó érettségi bizonyítvánnyal kerül hozzánk. Ilyesformán azután a vizsgaeredmény is kedvezően alakul. Évente legalább 6—7 hallgatót javasolhatunk *sub auspiciis gubernatoris* doktorrá avatásra, pedig mindössze kétfő van engedélyezve. Az is örömdetes változás, hogy az előadásokat manapság sokkal többben látogatják, mint régebben. Azelőtt bizony igen sokan csak éppen hogy beiratkoztak és az index-aláírásoktól eltekintve feléje se néztek az egyetemnek.

*

A Pázmány Péter Tudományegyetemen tehát minden vonatkozásban nagy munka folyik, hogy a háromszázéves ünnepségeket méltóan megülhessék. Ezekből az ünnepségekből bizonyára kiveszi majd részét nemcsak az egyetem valamennyi volt hallgatója, hanem a magyar kultúra minden barátja is.

Dr. Kemény István

HATVAN ÉV BUDAPEST ÉLETÉBŐL

Budapest egyesítésének hatvanéves jubileumára a fővárosi Statisztikai Hivatal kitűnő igazgatója: dr. Illyefalvi I. Lajos gyönyörű albummal prezentálta meg a főváros publikumát. Érdekes térképeken, színes grafikus ábrázolásban 201 lapon mutatja be Budapest múltját és jelenét. A térképek és grafikonok rengetege arról beszél, hogy hol tartott Budapest 1873-ban, mikor Budát, Pestet és Óbudát egyvárossá kalapálta a törvényhozás és hova jutott hat évtized alatt; hol tart ma!

Budapest fejlődésének, Budapest karrierjének a története van megírva ebben a pompás albumban, melyben ötletesen megszerkesztett grafikonokról és térképekről egy dolgozni tudó és boldogulni akaró lakosság sok-sok küzdelme elevenedik meg előttünk. Végnélküli harcok, egy hatvanéves háború eredménye a mai Budapest és — ha úgy vesszük — „Höfer jelentések” gyűjteménye Illyefalvi igazgató pompás albuma, mely az utolsó hat évtized győzelmeiről és veszített esatáiról számol be. Szép és hasznos könyv ez. Sokat tanulhat belőle az, aki szeret tanulni.

Egy karrier stációi

Amint forgatjuk lapjait e „nagyok számára készült képeskönyv”-nek, nemcsak az lep meg bennünket, hogy mennyi hihetetlenül sok mindenféle történet ezzel a várossal hatvan év alatt, hanem megfog bennünket, hogy ezek a grafikonok és térképek mennyi művészetrel és finom ötlettel exponálják az átalakulások nagy korszakainak stációit és mennyi művészetrel próbálják becsempészni ezeket az érdekességeket a publikum érdeklődésébe. Avagy nem érdekes-e egy okosan, praktikus és szemléltető módon megszerkesztett térképről leolvasni, hogy Budapest 270 ezer főnyi lakosságából miképpen lett egy millió és 9 ezer budapesti házból miképpen lesz hat évtized alatt 26 ezer?!

Telistele van érdekességgel ez a könyv. Illyefalvi, dr. akitől néha tanulhatnánk az újságzerkesztők, albuma minden oldalára tartogat vagy egy szenzációt, vagy egy érdekességet. Az egyik térkép azt mutatja meg, hogy hol van a legtöbb gyerek Budapesten. Kiderül, hogy Óbuda kültékén él a legtöbb 6 évesnél fiatalabb gyerek. Viszont az öregek, a 60 évesnél idősebbek a Tabánban, meg a Wesselényi- és Rottenbiller-utcák környékén találhatók legsűrűbben. Érdekesnek az is érdekes, hogy a 60 évesnél idősebbek között átlag legtöbb a zsidó. A 10 évesnél fiatalabbak közt viszont legkevésbébb a zsidó vallású. Legsűrűbb a katolikus népesség Óbudán. Száz óbudai közül 75—80 katolikus. Legtöbb a református a Ferencvárosban, a Hungaria-körút környékén. (Száz ferencvárosi közül 16—17 református.) Az evangélikusok legsűrűbben laknak a Gellérthegy déli lejtőjén a Villányi- és Mátyási-út táján és a Pasaréten, míg a zsidó lakosság legsűrűbben az Erzsébetváros Károly-körút és Erzsébet-körúti szakaszán helyezkedett el. Itt ugyanis száz erzsébetvárosi közül 50—55 zsidó. Legtöbb az idegen honos Óbuda külső területén. Legsűrűbb a nőlakosság a belső Lipótvárosban, ahol ezer férfire 1500 nő jut. Legtöbb a főiskolavégzettek száma a Fehérvári-út, Mátyási-út és Villányi-út környékén.

Legtöbb az öngyilkosok száma a belső Lipótvárosban, ugyanis a Lipótváros minden tízezer lakója közül 8—9 lesz öngyil-

kos. Tagadhatatlanul figyelemreméltók ezek a számok, de bennünket azért legjobban mégis az lep meg, hogy az egészségügy milyen rohamosan fejlődött és milyen hatalmas utat tett meg az utolsó hatvan esztendő alatt. Csak egy-két példára kell hivatkoznunk. Hatvan esztendővel ezelőtt az 5 évesnél fiatalabb halottak az összes halottak számának a felét tették ki. Az utolsó esztendőben pedig a gyermekhalottak száma már csak ötödét teszi ki az összes halálozásnak. 1874-ben a város minden ezer lakójára 43 halálozás esett. Most pedig az 1000—1000 lakóra eső halálozások száma alig haladják meg a 16-ot. Hat évtizeddel ezelőtt Budapest a halálozások nemzetközi statisztikájában nagyon szomorú helyet foglalt el. A járványok és egyéb betegségek bőséges aratása tette nevezetessé a magyar fővárost a nemzetközi statisztikában. Ezen nem is lehet csodálkozni, hiszen hatvan esztendővel ezelőtt se rendes vízvezetékünk, se rendes csatornahálózatunk nem volt Budapesten. Budapest talaja fertőzött volt a sok szeméttől és lehetett magából a tífuszt. Bezzeg a rómaiaknak már volt vízvezetékük. Az aquinkumi ásások bizonyítják és azt is tudjuk, hogy Mátyás király budai várpalotájába ólomcsöveken szállították a vizet. Ezzel szemben a mi modern vízvezetékünk alig negyven esztendő. Mi tífuszt ittunk az ivóvízben. Az 1892. évi nagy kolerajárvány figyelmeztette rá a hatóságokat, hogy valamit kell csinálni, mert a beszennyezett, megfertőzött vízben élősködő bacillusok elpusztítják a lakosságot. Csak akkor, 1893-ban indult meg a modern vízvezeték-hálózat megépítése. A csatornahálózat mai rendszerét 1882-ben, szóval csak ötven esztendővel ezelőtt kezdték kiépíteni és a főgyűjtő csatorna első szakaszának a megépítésével csak 1896-ban készült el. Hatvan esztendővel ezelőtt csak két közpórházunk volt és a minimális forgalmú klinikákon kívül tizenötöt számlált a mindenféle magánpórházak száma. Ma pedig 105 köz- és magánpórház, szanatórium és gyógyító-intézet próbálja visszaverni a bacillusok és a betegségek sokaságának az emberi egészség ellen való támadásait. Illyefalvi albuma nagyszerűen mutatja meg azt is, hogy mekkorát nőtt ötven esztendő alatt az egészségügy nagyszerű katonáinak, az orvosoknak a száma. 1881-ben még csak 600 orvos és 35 gyógyszerész volt Budapesten, ma pedig a 3500-at közelíti meg az orvosok száma. A gyógyszeráraké pedig 200-ra emelkedett.

Furcsa háború

És gyönyörű az a küzdelem, amit az orvosi tudomány és az egészségügyi intézmények az emberi élet meghosszabbítása érdekében fejtenek. Valóságos háború ez a halál ellen. Mint valami nagyszerű hajtóvadászat, olyan ez a harc. Az orvostudomány modern szervezettel és felkészültséggel veszi üldözőbe a betegségeket és a bacillusokat legtitkosabb rejtekhelyükön kutatja fel őket. Kergeti, hajszolja, pusztítja őket. Szinte halljuk az üldözők *hallali* kiáltását. És Budapest fejlődő és javuló egészségügyi berendezésével nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a pesti ember ma tovább él, mint 60 esztendővel ezelőtt. De az átlagos emberi életkor meghosszabbításához erősen hozzájárul az is, hogy az orvostudomány minden tíz esztendőben megöl, vagy

legalább is halálra kerget és molesztál egy-egy betegséget. A kolera, mely valamikor hatalmas rendet vágott Magyarországon népességében, ma már szinte ártalmatlan jószág. Azzal, hogy Ehrlich és Hata megtalálta a vérhaj ellenszerét; hogy felfedezték az insulint; a cukorbetegség haragosát; hogy rájöttek a vitaminokra; ezekkel a felfedezésekkel új fejezetek kezdődnek a gyógyászatban és az átlagos emberi életkor egyre hosszabb lesz Budapesten is. Ha véglegesen nem is lenet elpusztítani, megölni a halált, de a nagyszerű és modern egészségügyi képzettség — a tudomány, az orvosok, a kórházak — mindenesetre lehetővé teszik, hogy minél később jöjjön el a kaszás ember, akút véglegesen — ügylátszik — úgy sem tudunk kiszekirozni a világból.

A halál és a betegségek ellen való háborúnak a legszebb és legérdekesebb bizonyítéka, hogy hatvan esztendővel ezelőtt Budapest akkoriban két legegészségtelegebb kerületében, Óbudán és Kőbányán ma már jóformán kisebb a halálozási arányszám, mint pl. a tüzsfölt Józsefvárosban.

Mit hoz a jövő?

A jövő racializálni fogja a munkát, de racializálni fogja az életet is. Kevesebb energifogyasztás mellett és csökkentett rezszivel minél nagyobb produkció: ez lesz a jövőendő egyik principiuma. A másik pedig: egészségesebb élet; takarékoskodás az egészséggel és az étellel. Nem lepne meg, ha Illyefalvi dr. egyik legközelebbi könyve erről a témáról szólna.

Pásztor Mihály

BRIDGE

A Magyar Hirlap harmadfél év óta erősen és lelkesen propagálja a magyar bridgesportot. Ha nyesegeti is a kinövéseket, ha őszinte nyíltsággal rámutat is a hibákra, mégis szinte túlzott szeretettel emeli ki a sikereket és szépitgeti az esetleges kudarcokat. Nekem most, a póstyéni verség után az az érzésem, hogy több őszinteségre és erősebb kritikára van szükség és úgy érzem, hogy ebben a tekintetben teljesen egyetérték a Magyar Hirlappal, amely a verseny előtt állást foglalt a szerencsétlen és értelmetlen póstyéni szereplés ellen.

A dolgok nem mehetnek így tovább fej nélkül. Nincs irányító, nincs hozzáértés, nincs gondoskodás a magyar bridgesportban, csak néhány kitűnő játékos van és fontos esetekben kellemes szerencsemomentumok vannak. Mert nagyon nehéz viatkozni azzal a tényekkel alapuló beállítással, hogy a magyar csapat az Európabajnokságot valóban a cseheknek és a svédeknek köszönheti és a négy élcapat versenyét véve figyelembe, csak a negyedik helyen végzett. Ezt lehet szépíteni, lehet okosan magyarázni is, de mint tény, letagadni nem lehet.

De nem erről akarok beszélni, hanem azt akarom megmondani, hogy nincs igazi magyar bridgesport és nem is lesz, amíg nem lesz egy erőskező, hozzáértő, befolyásolhatatlan szövetségi kapitány. Még egy teljes csapatra való, igazán elsőrangú magyar versenyjátékos is alig van, mert őszintén meg kell mondanunk, hogy az Európabajnok Fészek-csapatban is csak Cohen és Décsi az igazi nagy versenyjátékosok és ezek sorába számítanak még a versenyzőgárdából dr. Molnár Harry és dr. Szerviczky György. És utánpótlás nincs, vagy ha volna, nem tördök vele senki, nincs gondoskodás a neveléséről és így történik meg azután, hogy a póstyéni versenyre az Európabajnok-csapat három tagját egy olyan pár kíséri el, amelyik hat hét előtt a csehek ellen 40 leosztásban 103 meccspontos vereséggel segített levezsgálni.

És a szövetség ezt eltűri, nem tördök vele és így születik a póstyéni kudarc, amelyet a bécsi sajtó azzal a kommentárral kísér, hogy „fényesen igazolja azt az állítást, hogy a magyar csapat Bécsben irreálisan győzött”. Idevezet, ha fékezhetetlen ambíciók érvényesülhetnek a mindenen való szereplésben és a szövetség elnézi, hogy a magyar színek ok nélkül veszélyes összeállításban szerepeljenek egy nemzetközi versenyen, amely jelentéktelen hotelverseny lesz, ha megnyerjük és nyomban eseményé válik, ha elveszítjük.

Ezért kell haladéknélkül szövetségi kapitány és ezért kell, hogy a szövetségi kapitány Klinger Pál legyen, aki a magyar bridgesportot megteremtette, az első versenyzőgárdát kinevelte és akinek függetlensége és szerencsés és igazságos elfoglaltsága, igenis igazságos elfoglaltsága még megmentheti a helyzetet. Akkor nem fog megtörténni, hogy egy nemzetközi versenyre az megy el a magyar színeket képviselni, aki nagyon el akar menni, aki erre a szereplésre önmagát tartja a leghivatottabbnak.

Igy tovább nem mehet. Egy nagy dicsőség minden fényét elhomályosította egy jelentéktelen kudarc, amely ebben a formában csak azért következhetett be, mert nincs szövetségi kapitány. Ha a dolgok intézői csak egy kicsit is komolyan veszik a magyar bridge jövőjét, akkor azonnal összehívják a szövetség rendkívüli közgyűlését és megválasztják a szövetségi kapitányt. Csak ezt akartam elmondani.

V. J.